

z morjem pokrito so zabijali hrastov les, na katerem so potem zidali hiše. Za ladije so ves les dobivali iz Krasa.

Cesar Karol V. je dovolil leta 1522 mestu Tržaškemu, da je smelo izsekavati hrastova drevesa na Goriskem Krasu. Prav tako je znano, da je nekdanji sloveči in mogočni Oglej ves hrastov les dobival s Krasa.

Ko je bil Oglej razdjan, dobivali so Benečani mnogo hrastov posebno iz krajev blizu morja ležečih.

Vže l. 1824 je bil Kras zelo izsekan in ostali les so še potem pokupili angleški in francoski trgovci. Zelo izsekan Kras je potem bil s hudo pašo popolnoma vničen, zaradi katere se ni mogel zopet obrasiti, ker požrešna koza ne pusti nobenega grmiča, k večjemu le brinja se ne polasti, katero pa ljudstvo poseče za kurjavo, še celó korenine njegove izruje! Taka gola tla more lahko izprati in odnesti divja burja in hud dež. Žalibog, da se še vedno brezumno ravna in skrajni čas je, da se neutrudljivo dela proti popolnem vničenju še pičlega obstoječega gozda. V Istriji, kjer je nekdanj gospodovala Beneška republika, je ves gozd, ki je bil velikansk, vničen in kraji, ki so ob času Rimljanov bili jako bogati, so sedaj silno revni in popolnoma vničeni! Še pred sto leti zali gozdi ob morji so zginili, solnce silno prepeka skaloviti nagi svet, ki se tudi čez noč ne more ohladiti, zato silna suša. Voda, ki je popred stekala se iz hribov v dolino, je zginila, in le ob hudih nalivih dere divji potok, ki odira površno zemljo in kamenje ter s to panesnino zasipa še pičlo množino polja v ravnini! V Čičariji je bil bukov gozd še le v tem stoletju izsekan. Ko niso imeli več lesu, začeli so pasti koze, katere so skrbele, da se ni več obrastel goli prostor. Sedaj iščeš zastonj oni nekdanji temni gozd v Čičariji, ki je bil popotnikom strah, le grmovje boš videl ali pa le gola skalovita tla.

Kako namerava visoka vlada pogozdevati Kras, bomo v prihodnjih listih kaj več povedali. Naj bi vendar Kraševci trdno poprijeli se pogozdevanja, in če oni ne bodo doživeli lepih gozdov, bodo jih njihovi sinovi in vnuki, ki so naše krvi, za katero moramo skrbeti, to nam veva naše rodoljubje in sveta dolžnost!

Ves trud vlade bo brezvspešen, če ne bo ljudstvo združeno pomagalo jej. V edinosti je prava moč.

„Gosp. List.“

Podučne stvari.

Vsem slovenskim narodnjakom.

Vsak, kdor misli, da Nemci nimajo v mislih, raztegniti svojo državo od severnega do jadranskega morja, on živi v omilovanju vrednih domišljijah.

Vsak, kdor misli, da nam bodo Nemci kedaj pravični, in da nam bodo kedaj iz drage volje kaj dovolili; kdor dalje misli, da nam bodo pravični, če bomo prav enako njim liberalni, — ta je omilovanja vreden optimist, to je: človek, ki o Nemcih predobro misli.

Vsak, kdor svojega prijatelja po obrazu bije, in se svojemu sovražniku prikupuje, je malovreden človek; kdor svojega zaveznika od sebe suje in se pred sovražnikom vklanja, je nehvaležnež in bedak. Katoliška cerkev je naša zaveznica proti nemškim sovražnikom, in kdor je ljubiti ne more, je naj vsaj ne preganja, dokler naše težnje podpira. Kdor pa to dela, in z našimi sovražniki prijateljstvo sklepa, — on dela le za pogubo našo.

Slovenski duhovniki so bili pred leti edini tolažitelji in prijatelji našega naroda, oni so še zdaj najmočnejši steber narodne stranke; kdor naše duhovnike preganja in psuje, on ni prijatelj našega naroda.

Kdor misli, da naša čast ni v naši moči, ampak da naša čast v liberalizmu obstoji, kdor se hoče s tem proslaviti, da duhovnike in vero psuje, in kdor je najbolj vesel, če ga kak nemški časnik, ki se naše nesloge veseli, zavolj liberalnosti pohvali, in kdor ves zavzet nad to hvalo, vedno bolj narodno slogo razdira, — smatram ga za človeka omilovanja vredne naivnosti in zaslepljenosti, človeka otročje pameti.

Kdor misli, da bodo naši nemškutarji in „purgarji“ kedaj k narodni stranki prestopili, tudi če bo liberalna, — on živi v optimističnih domišljijah.

Kdor v tem važnem času, ko gre za naše bitje ali nebitje, narodno slogo razdira, enako Poljskim protestantom in starovercem, ki so Ruse in Pruse zoper svoje rojake na pomoč klicali, — ta je, vedé ali nevedé, izdajalec domovine.

To je mnenje

slovenskega narodnjaka.

Domače stvari.

Koder Vošnjakovci hodijo, tam trava ne raste.

Čedalje bolj vsak misleči narodnjak vidi, da je ta izrek našega starega voditelja dr. Bleiweisa resničen. Pogledimo:

„Glasnik“, ki je za našo literaturo tako važen, izvila sta Jurčič in Stritar Janežiču iz rok, in pustila sta ga po prvem listu zaspati. „Zvon“, ki je imel že pri svojem porodu smrtno kal v sebi, kajti njegovi nazori niso bili zdravi in njegova mēr ni bila narodna (izvzemši Ogrinčeve spise) — poginil je po enoletnem izhajanju, ne po mlačnosti občinstva, ampak po svoji notranji bolezni. Jurčič, Stritar in Levstik so si prisvojili hegemonijo o literaturi s tem, da so sami sebe na vso moč hvalili, druge pisatelje pa iz prestola porivali. In kaj je koristila ta hegemonija slovenskemu slovstvu? Toliko, da je vse literaturno gibanje zaspalo.

Sami nič ne morejo družega vstvariti, ko psovke na stare naše voditelje in na duhovnike; in drugim ne pustijo nič pisati, ker vsacega razmesarijo, kdor se s kakim delom na beli dan pokaže. Ustanovila se je s pomočjo slovenskih rodoljubov „narodna tiskarna“, in mnogo ploda smo od nje pričakovali. Pa motili smo se.

Rodoljubje slovensko, ki je žrtvovalo denar za tiskarno, vidi zdaj, kako se tiskarna in njeni pomočki zlorabijo za razdraženje naroda, za psovanje starih, zaslužnih narodnjakov in za iztiranje verskega čuvstva iz slovenskih src. V politiko stopivši, jeli so razdirati pod Vošnjakovem vodstvom vse, kar je bilo s težkim trudom sezidano. Razdrli so narodno slogo, odvrčajo narod od ljubezni do domovine, in ščujejo ga na duhovne. Dopisi „Naroda“, ki so goreli pod Tomšičem v čisti ljubezni do naše svobode in neodvisnosti, obdelovajo zdaj le še polje liberalizma, psovanja in obrekovanja. Svojo vsem očividno duševno siromašnost skuša „Narod“ v svojih člankih zakrivati s surovo, iz Prusije in iz pruske filiale na Dunaji importirano „Pfaffenhetze“.

Prokleta seme nesloge, katero so med narod zasejali, je žalibog našlo svojo prst, ljulika veselo poganja: čitalnice hirajo, kar jih še ni pomrlo, narodna stranka hodi z žalostno povešeno glavo, mladina postaja mlačna za narodno idejo; nemškutar pa zmagonosno prešerneje, ko kedaj, glavo po konci nosi. Razbegali so narod pri volitvah, da ni vedel, pri čem da je; vsled te nesloge zgubivamo mesto za mestom in okraj za okrajem.

Ne dosti na tem; tudi materijalno hočejo slovenski narod zadušiti: narodno banko „Slovenijo“, ustanov-

ljeno s trdom in žrtvami slovenskih rodoljubov, skušajo na vse načine ob zaupanje spraviti in spodjesti.

Koliko so nam ti ljudje v teh kratkih letih škodovali, se v kratkem dopovedati ne dá, in in reči se more: Ko bi jih bil sovražnik nalašč za to najel in plačal, da slovenski narod do pogube dotirajo, ne bi bili mogli nam več škodovati.

Strupeni „Zersetzungsstoff“, kateri zapadno Evropo razjeda, s tistim so okuženi, in tistega med narod sejejo; „Zersetzungsstoff“, ki je sovražnik vsakemu življenju, to je tisti liberalizem, katerega nam kot najboljše blago hvalijo, ponujajo in trosijo, in ni se potem čuditi, da „koder Vošnjakovci hodijo, tam trava ne raste“.

Remšeniški.

Slovstvene stvari.

O slovensko-nemškem delu Wolfovega slovnika.

Kakor naši čitatelji vedó, stoji na dnevnem redu v deželnem odboru Kranjskem razprava o slovensko-nemškem delu slovnika, ki ima na svitlo priti po blagi zupuščini rajnega knezoškofa Wolfa.

Preteklo je že 13 let, kar je po enoglasnem sklepu deželnega zbora leta 1861 odboru došla naloga pospešiti izdanje slovensko nemškega slovnika. Al — slovnika še ni!!

Zgodovine nesrečne zavleke ne gre nam tukaj razkladati; znana je iz poročil deželnega odbora; mi podamo občinstvu samo pismo, ki ga je gosp. dr. Jan. Bleiweis pisal gosp. proštu dr. Pogačarju, ko je bridko skušnjo doživel, da se ni hotel sprejeti njegov predlog, da se izvrstnemu jezikoslovcu gosp. Jan. Navratilu izroči vredovanje imenovanega slovnika.

Tako-le se glasi pismo od 11. aprila leta 1872:

„Prečastiti gospod prošt! Ker se je zahtevalo, naj g. Navratil pošlje na ogled mu poslane pôle Zalokarjevega rokopisa nazaj, da se vpišejo še poznejši dodatki g. Cafa, mi jih je poslal že pred nekimi tedni, al ležale so pri meni, ker sem od dne do dne pričakoval rešitve te dolgočasne zadeve.

Te dni so mi blagovolili gospod knezoškof osebno prinesiti obe pismi Navratilovi, rekši, da dvakrat so Vas, prečastiti gospod prošt, pozvali, naj v imenu čast. kapitela jim poveste: ali se dá Navratilu vredništvo slovarja slov. v roke ali ne? — al ker nikakoršnega odgovora ni, nočejo dalje s to rečjo opraviti imeti. Rekli so mi, da ste še zmirom v dogovoru z g. Cafom.

Meni veljá to za odbitek Navratilove ponudbe in to tem več, ker se mi je povedalo (ali je res ali ne, tega ne vem, ker se dan danes ljudje lažejo „wie gedruckt“), da nekdo namerava, tiskano pôlo slovarja na ogled in razsojo izdati, in če bode kritika ugodna, vredovanje in izdavanje pričeti.

Jaz kot referent o slovarji v deželnem odboru, ki je po sklepu deželnega odbora to stvar v pognanje v roke dobil, sem storil svojo dolžnost, po letih in letih in zavrženih silnih stroških sem dobil možá, katerega ste Vi prečastiti gospod prošt, profesorja Marn in Lésar, dr. Razlag in Svetec, Vavrú in dr. Costa sposobnega priznavali, in ki bi se bil dela brž lotil in ga neutrudljivo izvrševal.

Vendar so tudi tú nenadoma se našle ovire.

Obžalovajoč, da se bode slovar spet odložil ad calendas graecas, Vam prečastiti gospod prošt, pošiljam od gosp. Navratila returnirane pôle nazaj s prošnjo, naj se ne zaméri mu, da čitaje rokopis je sèm ter tjè svoje opazke delal, ki naj se izbrišejo.

Prilagam pa tudi oni dve knjigi, ki ste mi ji izročili, kajti moje posredovanje za dovršitev slovarja je zdaj pri kraji.

Ne vzemite mi, prečastiti gospod, moje odkritosrčnosti v zlo, ker zmirom in povsod odkritosrčnemu biti je bistvo moje nature, in bodite uverjeni, da družega me nič ne žali nego to, da se resnične besede rajnega knezoškofa „um den sehnlichst harrenden Landsleuten“.. še dolgo ne bodo spolnile! — Gospodu Navratilu sem pisal, da vredništva žalibog! ne dobí.

Sprejmite zagotovilo visocega spoštovanja

udani Vam sluga

Dr. Jan. Bleiweis l. r.

V Ljubljani 11. aprila 1872.“

Zabavno berilo.

Moj pès.

Smešnica, spisal J. Aléšovec.

(Dalje.)

Meni se je glas tega človeka nekoliko znan zdel; zdaj, ko je prišel bliže naši mizi, ga pogledam bolj na tanko in kaj spoznam v njem! Istega človeka, ki je pred gradičem pripovedoval meni svojo žalostno zgodovino. Komaj verjamem svojim očem, še bolj pa strdim, ko jame isto povest pripovedovati pazljivo poslušajočemu občinstvu. Dasiravno sem bil malo ogret po šampanjcu, sem vendar se kmalu popolnoma strezoval, in ko improvizator, končavši svojo pripovedko, pride s krožnikom k naši mizi, ga jaz malo pridržim in ga navorim:

„Ali je ta povest, katero ste ravnokar povedali, resnična? Se je res vam pripetila?“

„Bog varuj!“ mi odgovori, „jaz sem gledališču igralec in skušam na ta način poleti hraniti si življenje, ker družega zaslužka nimam.“

„Ali poznate mene?“ ga vprašam na to.

On me bolj na tanko pogleda, potem pa pravi:

„Se ve da! Saj še ni dolgo, kar sem imel čast, vam praviti neko povest. Pri moji veri, ravno ta povest je bila — in menda na ravno tega pèsa. O, saj jih znam mnogo; ko bi bil vas prej videl, bi bil povedal kako drugo.“

Po teh besedah se obrne in gre dalje, jaz pa sem popolnoma iznenaden. Ko še premišlujem, kako si dandanes ljudje na različne načine kruh služijo, se pririje skozi goste kruljeva in sploh kakor pokvečena repa zrašena oseba k nam in pomolí mojemu očetu roko.

„O, profesor! No, kako je?“ pravijo oče in potisnejo kozarec proti prišlemu kruljevcu. „No, potegnite ga, do dna ga izpraznite!“

„Profesor“ vzame kozarec, ga res do dna izprazni, ga postavi na mizo, si obriše usta in odgovori:

„No, hvala Bogu, dobro! Kako pa vam?“

„Kakor vidite! Pa saj še mojega sina ne poznate! Tone, to je profesor, o katerem so ti Mlinarjevi pravili. Zdaj je menda šolski strežaj na realki, ne?“

„Ne še, pa kmalu bom“, odgovori vprašani. „Strežaj gre v pokoj, potem sem pa jaz prvi zaznamovan.“

Jaz se sramujem pred samim seboj. Ta človek, ki nima ne enega uda ravnega in je tacega stanu, da bi si ga malokatera želela, bi mi bil pri Marijci nevaren! Oče, ki so menda vganili moje misli, ga poslové, čudé se, „da je tako daleč prišel“, in kmalu potem vstanemo vsi, se poslovimo drug od družega in jaz in oče se peljeva domú, dasiravno je noč ko peč temna. Meni to ni bilo prav všeč, pa oče so le tiščali, češ, da so se